

sb. č. 8614, časop. »Ger. Zeit.« z r. 1881 č. 4, a ze dne 9. ledna 1883 č. 156, sb. č. 9251 časop. »Zeitsch. f. Not.« z r. 1883 s. 261).

Žaloba vylučovací viz Odpor v řízení exekučním (Dodatky.) Žaloba vzájemná.

Žalobou vzájemnou vyrozumíváme žalobu, kterou ve sporu již zahájeném (§ 230 c. ř. s.) vznáší žalovaný proti žalobci. Ve sporu k této žalobě zahájeném zaujímají tedy tytéž strany opáčné postavení procesní.

Podmínky žaloby navzájem jsou:

1. souvislost aneb aspoň způsobilost ku kompensaci nároku žalobou navzájem vymahaného s nárokem žaloby původní;
2. příslušnost soudu pro nárok žalobou navzájem vymahaný.

Vyloučena je však žaloba vzájemná:

1. když příslušnost soudu nelze zjednatí ani prorogací (§ 104 j. n.);
2. když v čas podání žaloby vzájemné jest již řízení ústní o žalobě původní v první stolici skončeno (§ 96 j. n.). Proto zejména v řízení odvolacím žaloba vzájemná jest vyloučena (§ 482 c. ř. s.). Konečně může žaloba navzájem býti podána co podružná žaloba určovací (kladná neb záporná), předpokládajíc ovšem příslušnost soudu. Žalovaný může totiž jí domáhati se toho, aby byl určen právní poměr nebo právo, kterýžto poměr nebo právo za rozepře staly se sporny a na jichž existenci nebo neexistenci zcela neb z části závisí rozhodnutí o prosbě žaloby původní (§§ 96 j. n. 259, 236 c. ř. s.).

Žaloba zápůrčí.

I. Pojem.

Žaloba zápůrčí (*actio negatoria*) jest podle § 523 o. o. z. ona žaloba, kterouž vlastník nějaké věci obhazuje svobodu svého vlastnictví před osobováním si nějaké služebnosti, resp. jest to ona žaloba, která směřuje proti tomu, aby oprávněný překročoval mezí svého práva služebnosti. Žaloba zápůrčí jest podobně, jako žaloba vlastnická, žalobou petitorní, věcnou; kdežto však žalobou vlastnickou vymáhá se vlastnictví jako takové, bere se žalobou zápůrčí v odpor osvojované obmezování tohoto vlastnictví, a uznána býti má svoboda jeho (*vindicatio libertatis*).

II. Legitimace.

1. Aktivně oprávněn jest k žalobě zápůrčí tedy jedině vlastník věci, jenž v případě odporu povinen jest dokázati své vlastnictví (rozh. nejv. dv. soud. ze dne 5. října 1887 č. 8074 sb. »Gl. Ung.« č. 11.762, pak ze dne 21. ledna 1890 č. 11.818 sb. »Gl. Ung.« č. 13.108). Žaloba zápůrčí nepřísluší tedy zástavnímu věřiteli ani poživateli, ani pouhému nájemníku, kteréžto osoby chráněny jsou proti částečné rušbě jen žalobami possessorními.

2. Žaloba zápůrčí směřuje proti tomu, kdo si osvojuje právo služebnosti, pokud se týká, kdo právo služebnosti jemu příslušející překročuje, t. j. předsebere taková jednání, jež tvoří obsah nějaké služebnosti ku vlastnictví žalobcovu, pokud se týká, jež vybočují z mezí stávajících oprávnění. Dle rozhodnutí nejv. spr. dv. soud. může býti řeč o osobování si nějaké služebnosti ve smyslu § 523 o. o. z. jen v případě, když skutečně požaduje někdo pro sebe nějaké právo, jež spadá v pojem služebnosti (rozh. ze dne 16. července 1895 č. 8323).

III. Břímě průvodní.

Žalobce povinen jest dokázati skutečnost osobování služebnosti se strany kohosi jiného, ale nikoli též bezprávnost osobování, jak vyplývá

z doslovu § 523 o. o. z., nýbrž žalovaný má v obraně své prokázati, že jest oprávněn ku výkonu služebnosti vůbec, pokud se týká, v konkrétním rozsahu.

V tento smysl rozluštil nejvyšší dvůr soudní v rozhodnutí svém č. 27 rep. násl. spor o břemenu průvodním při žalobě zápůřčí, nařídív, aby zapísána byla tato věta: »V případě zápůřčí žaloby služebnostní má žalovaný dokázati právní bytí služebnosti a nikoli žalobce svobodu svého vlastnictví.« Vhodným způsobem odůvodněno jest rozhodnutí toto tím, že zákonná domněnka svědčí svobodě vlastnictví a že ten, kdo tvrdí obmezení vlastnictví nějakým právem jemu příslušejícím, musí toto obmezení dokázati osvědče mimo vši pochybnost právo tvrzené. Žalovaný ve sporu zápůřčím nemohl by se odvolávati ku § 323 o. o. z., ježto má tímto paragrafem chráněn býti držitel jen naproti vyzvání, aby jako žalobce dokázal platný titul držby své, kterýžto případ nenastává nikdy u žaloby zápůřčí, kde nastupuje na žalovaného sám vlastník požívající titulu mocnějšího. Zdůvodnění tohoto přidržel se nejvyšší dvůr soudní i v mnoha jiných případech odstraniv takto opačnou praxi dřívější.

IV. Žaloba zápůřčí místa nemá, nejedná-li se o skutečný výkon služebnosti, nýbrž jen o vychloubání se právem služebnosti, kdež pak sluší použití žaloby určovací. Rovněž nemá žaloba zápůřčí dále místa v té případnosti, když si stěžuje spoluvlastník na spoluvlastníka pro překročení práva spoluvlastnického, jelikož v případnosti této nelze mluvit o osobování nějaké služebnosti (rozh. ze dne 29. dubna 1890 č. 3876 sb. »Gl. Ung.« č. 13.262; ze dne 29. listopadu 1887 č. 11.943 sb. »Gl. Ung.« č. 11.857). Jelikož žalobou zápůřčí vystoupiti lze na každého, kdo jednáním svým uskutečňuje osobování si služebnosti, vyslovil nejvyšší dvůr soudní v rozhodnutí svém ze dne 11. května 1887 č. 3864 sb. »Gl. Ung.« č. 11.585, že zápůřčí žaloba místo má i na každého, kdo v cizím jméně při osobování si služebnosti jedná, názor to ovšem, s nímž nelze vzhledem k ustanovení § 375 o. o. z. souhlasiti (rozh. ze dne 8. září 1873 č. 8990, sb. »Gl. Ung.« č. 5085). Více osob, jež si osobují jednu a touž služebnost, lze již z tohoto důvodu stíhati jednou a touž žalobou zápůřčí (srv. rozh. nejv. spr. dv. soud. ze dne 3. ledna 1889 č. 15 057, sb. »Gl. Ung.« č. 12.539).

V. Rozsudek.

Rozsudek vynesení ve sporu zápůřčím má obsahovati výrok o tom, že vlastnictví žalobcovo jest prosto práva služebního, jež si žalovaný osoboval. Dle rozhodnutí ze dne 8. března 1887 č. 1794 sb. »Gl. Ung.« č. 11.479 postihují žalovaného útraty sporu jen v té případnosti, když i za trvání sporu tvrdil existenci služebnosti. Uzná-li se vlastnictví za svobodné, budiž žalovaný sprostěn povinnosti náhrady útrat sporu, jelikož proces nemusil býti nutně veden.

Žaloba z otcovství viz Otcovství.

Žalobce a žalovaný viz Spor.

Žalobce soukromý viz Obžaloba soukromá.

Žalobce veřejný viz Obžaloba a Zastupitelství státní.

Žaloby dědické.

I. Žaloba o právo dědické.

Podány-li mezi projednáváním pozůstalosti přihlášky sobě odporující, jest především vyšetřiti a rozhodnouti, která ze sporných stran jest dědicem. Před zahájením tohoto sporu rozhodne soud, vyslechnuv z úřední